

67
tétel

TIHANYI LAJOS (1885-1938)

Álló női akt, 1912 | Standing Female Nude, 1912

Tus, papír | Ink on paper, 39,5x29,5 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Tihanyi Lajos 912
Jelezve balra lent | Signed bottom left: Vilínek szeretettel Lajos 912/X.

Kezdő ár | Starting price: 800 000 Ft / 2 424 EUR
Beccsérték: 1 600 000 – 2 200 000 Ft
Estimated value: 4 848 – 6 667 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

| Majoros Valéria Vanília:
Tihanyi Lajos. Írásai és dokumentumai.
Monument-Art, Budapest, 2002., 72. kép

m ű v e k

a Berény család

g y ű j t e m é n y é b ő l

Ritka alkalom, hogy a magyar modernizmus aranykorából, a Nyolcak csoport legjobb grafikai alkotásai közül eladásra kerüljenek olyan művek, amelyek egészen a legutóbbi időkig a lezármazottak birtokában voltak. Nem csupán a kitűnő pedigre okán, hanem a művek elsőrangú kvalitása miatt is figyelmet érdemel ez a három, most kalapács alá kerülő grafika.

Közel egy időben készült mindhárom, nagy valószínűséggel a Nyolcak 1911-es második (ezen a néven első) kiállítása utáni időszakban, de még a harmadik, egyben utolsó tárlatot megelőzően. Bár az 1912-es Nemzeti Szalonban rendezett utolsó bemutatkozás kritikái között, a kiállított grafikákra vonatkozóan aránylag kevés említéssel találkozunk, Felvinczi Takács Zoltán tárlatismertőjében talán éppen az egyik most bemutatott műről tett említést: „Egy falhoz támaszkodva álló, egy sötét harisnyás és egy fekvő női akt demonstrálja Berény mostani kollekciójában, hogyan lehet a természet adta formákból abszolút művészi értékeket levezetni. Ezek az extraktumok tollal készült vázlatok s csak irányvonalakat tartalmaznak. Olyanfélék ezek az irányvonalak is, amelyeket Tihanyi rajzol, de szélesebbek, esszenciálisabbak, inkább a mozgást éreztetők.”¹

Ugyan Felvinczi tollvázlatokról beszélt, nem zárható, hogy mégis a *Harisnyás női akt* című ceruzavázlatról lehetett szó.

Ezen az egy rajzon sűrítve leolvasható Berény párizsi tanultsága, mindazon eredmények, amelyek a fauve-ok körében és a párizsi magánakadémiaikon leszüremlettek. A meztelen nő Kees van Dongen aktmodelljeinek jellegzetes karaktereihez hasonló arca, erősen meghúzott szempillái, s frivol kis masnis harisnyája a századelő Párizsának bohém erotikáját idézi. Ugyanakkor Berény saját, már visszatelepüléséhez köthető, hazai, de az akkori nemzetközi trendekkel párhuzamban fejlődő kísérletezései is tetten érhetők e lapon. Bár klasszikus, szinte akadémikus a beállítás, az irányvonalak mozgalmassága a futuristák megoldásaival mutat rokonságot, sőt a kubizmus célkitűzéseivel is hasonlóan, a tér és a test viszonyának újfajta értelmezésével találkozunk.

A másik akt nem az irányvonalakkal operál és nem is elsősorban a térérzet újfajta megoldásait kutatja, hanem a tus-technikában rejlő lehetőségek határait feszegetve, Berény bravúros,

sokoldalú rajztudásával kápráztatja el a nézőt. Mindkét akt bemutatásra került 2012-ben a bécsi *Die Acht / Der Akt* című kiállításon, s érdemes megfigyelni, hogy az ott kiállított összesen hat, hasonló beállítású, hátul összekulcsolt kezű álló női akt technikájában és artistikus megoldásában is mennyire változatosan mutatja be Berény sokoldalú karakterét.

Az irányvonalak kusza hálójából épül fel a folyton magát vizsgáló, ekkor már a pszichoanalízisben is jártas művész önportréjának kompozíciója is.

A Nyolcak folyton kísérletező, új utakat kereső, és talán leginnovatívabb egyénisége volt Berény és ez grafikai tevékenységére is igaz. A grafika szinte minden műfajában született alkotásai, sőt egy időben saját eljárással, a papírkarccal is kísérletezett, arról nem is beszélve, hogy a sokszorosított grafikák terén, főleg a későbbiekben, plakátjai révén etalonnak számított a reklámpar számára is.

Berény grafikai munkássága egyenrangú festészeti tevékenységével, s a gyűjtők számára most igazi csemegék kerülnek eladó sorba.

BARKI GERGELY

¹ Felvinczi Takács Zoltán: Négyen a Nyolcak közül – Glosszák egy modern művészeti kiállításhoz, *Nyugat*, 1912. november 16. V. évfolyam, 22. szám, 763-768.